

Het Verhaal van Woerden

Verhaal 30 – Kunstenaars in Woerden Hendrik van Kempen (1892-1958) door Frans Lander

Inleiding

Hendrik van Kempen is voor Woerden een bekende naam. Hij geeft jarenlang les aan de Woerdense HBS en de *Nijverheidsavondschool*. Daarnaast is hij vooral beeldend kunstenaar. Hendrik is van veel markten thuis. Naast schilderen in olieverf en aquarel maakt hij veel tekeningen en linoleumsneden. Van Kempen heeft een bewogen leven omdat hij in de oorlog lid wordt van de NSB en na de oorlog enige tijd gevangene wordt gezet in een interneringskamp. Hij schildert veel in Woerden en omgeving. Nooit schildert hij abstract, zijn onderwerpen zijn altijd zeer herkenbaar.

Levensloop

Henrik van Kempen wordt geboren in 1892 in Kamerik. Zijn vader is huisschilder. Al jong werkt hij na schooltijd mee in de zaak van zijn vader. Daardoor komt hij van jongs af aan in contact met het schildersvak.

*Linschoten – tekening (1937) –
Stadsmuseum Woerden*

Al spoedig begint hij te tekenen en te schilderen. Hij volgt lessen aan de avondtekenschool, gegeven door *Willem Gestel*, de vader van de beroemde schilder *Leo Gestel*. Na in Den Haag gewerkt te hebben als decoratieschilder moet hij, gedwongen door ziekte van zijn vader, het schildersbedrijf in Kamerik gaan leiden.

Uiteindelijk kiest Van Kempen voor een carrière in het onderwijs. Hij wordt in 1914 leraar aan de *Avondtekenschool* in Woerden en later aan de Woerdense HBS.

In 1929 wordt hij benoemd tot leraar tekenen aan de HBS in Utrecht. In 1930 gaat hij, samen met zijn stadgenoot *Reinier Snapper* (1907-1988), werken voor het bekende Zwitserse bedrijf *Caran d'Ache* (schilder – en tekenmaterialen). Hij doet dat naast het leiding geven aan een groot reclamebureau dat vele affiches maakt voor België en Nederland.

In 1921 trouwt Hendrik met *Gerritje van de Brugt*. In 1927 komen zij in Woerden wonen aan de Singel. Ze krijgen vijf kinderen. Hendrik blijkt een strenge vader en leraar. Geen gemakkelijk mens, maar met een sociaal hart. Zo geeft hij eten weg aan de armen. Als leraar wordt hij hoog gewaardeerd vanwege zijn kennis en enthousiasme. In tegenstelling tot zijn zeer godsdienstige vrouw keert Hendrik zich steeds meer af van het geloof.

Interneringenkamp Duindorp – houtskool/krijt en aquarel (1945) – Stadsmuseum Woerden

Eind jaren dertig wordt Van Kempen lid van de NSB en sleept zijn familie daarin mee. Veel oud-leerlingen wijzen erop dat Van Kempen een geschikte man is en nooit iemand heeft verraden. Maar intussen vechten twee van zijn zonen in de oorlog aan Duitse zijde. Een zoon en een broer van hem sneuvelen in die oorlog. In 1945 wordt Van Kempen gearresteerd en komt hij met zijn zoon *Gerrit* in een interneringskamp in Duindorp (Scheveningen).

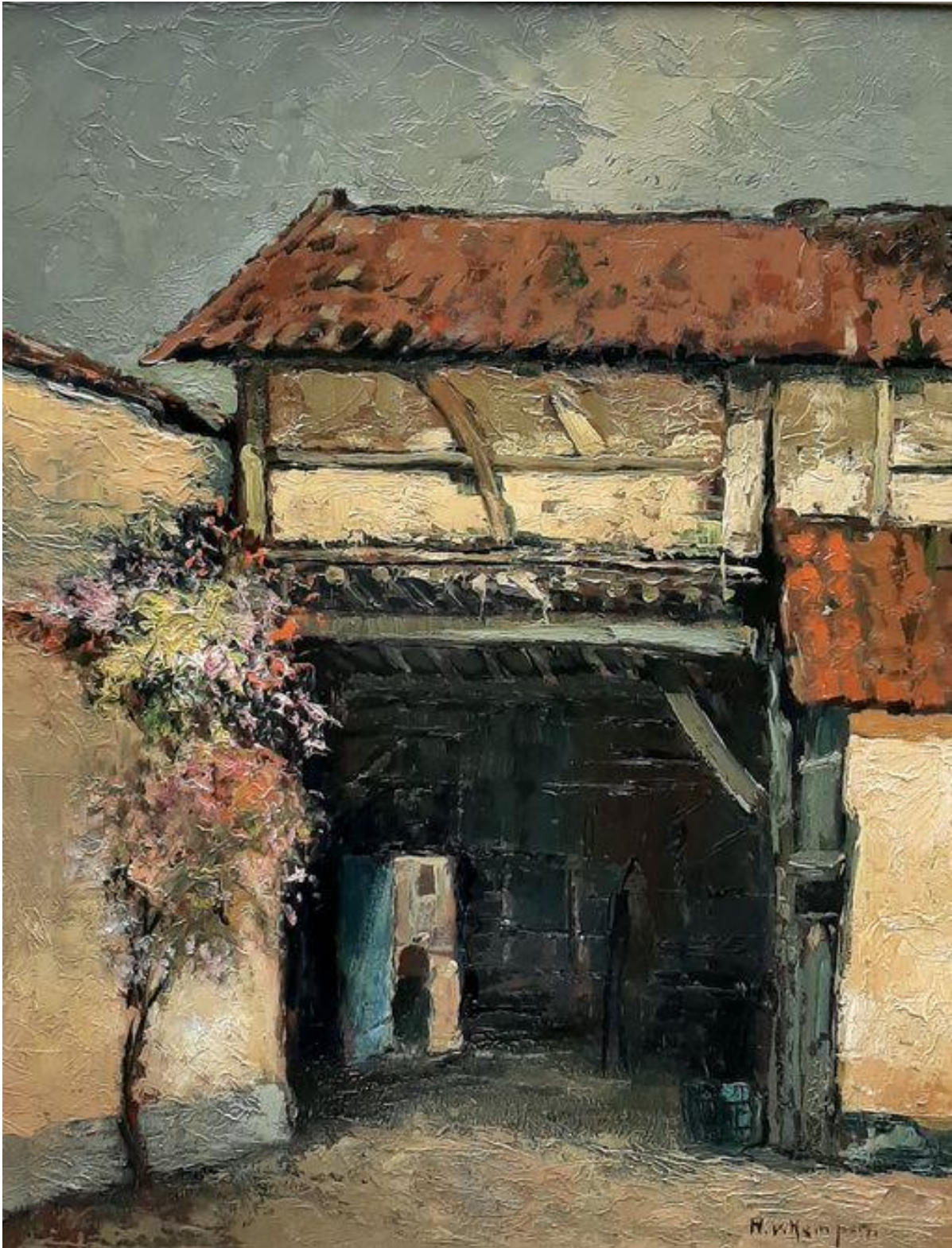
Hij maakt daar verschillende tekeningen en schilderijen, zoals het afgebeelde aquarel van het kamp. In 1946 komt Hendrik vrij en gaat weer les geven aan de HBS. Het is geen gemakkelijke tijd. Hendrik verliest zijn stemrecht, het gezin verhuist naar een kleiner huis en heeft financiële zorgen. Hij gaat dan, onder een schuilnaam, veel werk produceren van mindere kwaliteit om extra geld te verdienen. Veel succes heeft hij er niet mee. In 1958 sterft Hendrik van Kempen, drie dagen voor de opening van zijn eerste tentoonstelling in het toenmalige *Gemeente Museum* van Woerden.

Zijn werk

Hendrik van Kempen tekent en schildert veel. Zijn werk is niet alleen omvangrijk, het is ook heel verschillend. Zowel in onderwerpen en technieken als in stijl. Hij schildert van alles: landschappen, stillevens, portretten en stadsgezichten. In zijn werk zijn veel invloeden te herkennen van de *Haagse School*, van *Van Gogh*, van *Cézanne* en vooral van de Nederlandse schilder *Floris Verster* (1861-1927) en diens vriend *Alex Rosemeijer* (1888-1992). De laatste heeft ook een jaar in Woerden gewoond en misschien dat Van Kempen hem heeft gekend. Zij schilderen beiden in Nieuwkoop en omgeving.

Vooraf in het *Dorpsgezicht met kerk* van Van Kempen herken je die invloed. Het schilderij is vlot opgezet met een brede, snelle toets en mooie oplichtende grote

vlakken in mooi avondlicht. Het is één van de betere schilderijen van hem. In zijn portretten zie je duidelijk de invloed van Van Gogh, zoals in het *Portret van Jaap Aartsen* uit 1935. In die periode, voor de Tweede Wereldoorlog, trekt Van Kempen er met zijn gezin in de auto op uit ,vooral naar Zuid-Frankrijk. Tijdens die tochten tekent hij vooral landschappen. Uit die periode dateert ook het *Doorkijkje*.

Doorkijkje (1937) – (Bron: Catawiki)

Van Kempen schildert altijd herkenbare onderwerpen. Zijn stijl doet vaak denken aan de laat negentiende-eeuwse schilders vanwege zijn hoekige, harde vormen, met name in zijn portretten en stillevens. De landschappen horen eerder thuis in de traditie van de Haagse School, waartoe ook de Woerdense schilder *Cornelis Vreedenburg* (1880-1946) wordt gerekend. Het werk van Van Kempen is nogal uiteenlopend van kwaliteit. Veel werk lijkt ongeïnspireerd maar in zijn beste werk is hij alleszins het bekijken waard. Ter gelegenheid van zijn vijftigste sterfdag houdt *Stadsmuseum Woerden* in 2008 een overzichtsexpositie. Dit museum heeft veel werken van Hendrik van Kempen in bezit.

Dorpsgezicht met kerk – olieverf op hardboard – (1935) – Stadsmuseum Woerden

Rechten

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van de tekst is toegestaan onder vermelding van "Tekst: Frans Lander, bron: Het Verhaal van Woerden". Het overnemen van beelden is toegestaan voor educatieve doeleinden onder vermelding van "Bron: Het Verhaal van Woerden", en verder met uitdrukkelijke toestemming van Stadsmuseum Woerden. Ondanks onze uitgebreide research kan het voorkomen dat niet alle rechthebbenden van een gebruikte afbeelding zijn benaderd. Bent u rechthebbende? Neem dan zo snel mogelijk contact op met Stadsmuseum Woerden.

Tenzij anders aangegeven zijn alle afbeeldingen overgenomen uit het boekje over de kunstenaar, uitgegeven door Stadsmuseum Woerden.